

**“OLYI TA'LIM MAZMUNIGA
ZAMONAVIY YONDASHUVLAR”
mavzusida ilmiy-nazariy anjuman
MATERIALLARI**

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

PEDAGOGIK TA'LIM FAKULTETI

PEDAGOGIKA KAFEDRASI

“OLIY TA'LIM MAZMUNIGA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR”
mavzusida ilmiy-nazariy anjuman

MATERIALLARI

2023 yil 27 may

BUXORO-2023

UO‘K 37.01

KBK 65ya7 88ya7

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi Rayosati majlisining 39-son bayoni 20-bandi birinchi xatboshisida belgilangan “2023-yilga mo‘ljallan xalqaro va respublika miqyosida o‘tkaziladigan ilmiy va ilmiy-texnik tadbirlar” asosida 2021 yil 27 may kuni Buxoro davlat universitetida “Oliy ta’lim mazmuniga zamonaviy yondashuvlar” mavzusida o‘tkazilmoqda. Anjumanning maqsadi - mamlakatimizda ta’lim-tarbiya tizimini yangi bosqichga ko‘tarish, pedagog kadrlar tayyorlash sifatini ilg‘or xalqaro standartlar asosida takomillashtirish va oliy pedagogik ta’lim sifatini oshirish, pedagogik ta’lim sohasida ilg‘or xorijiy tajribani keng joriy etish, pedagogik ta’lim infratuzilmasini yaxshilash bo‘yicha tavsiyalar ishlab chiqish hamda Respublikada ushbu sohada erishilgan ilmiy natijalarni amaliyotga tatbiq qilish hisoblanadi.

Taqrizchilar:

M.H.Maxmudov, pedagogika fanlari doktori, professor

B.B.Ma‘murov, pedagogika fanlari doktori, professor

Tahrir hay’ati:

Sh.Sh.Olimov, B.R.Adizov, Sh.X.Samiyeva, O.R.Ortiqov. Maqolalarni to‘plovchi va nashrga tayyorlovchi Pedagogika kafedrası dotsenti B.T.Jo‘rayev

**MA'NAVIY ISLOHOTLARNING BO'LAJAK PEDAGOGLARDA
MAFKURAVIY IMMUNITETNI TARBİYALASHDAGI O'RNI**

O.R. Ortiqov

BuxDU pedagogika kafedrası o'qituvchisi

Bugungi kunda ma'naviy islohotlar mazmuni oliy ta'limda tahsil olayotgan bo'lajak pedagoglarni tarbiyalash va kamol topishi kun tartibidagi dolzarb masaladir. Yangi O'zbekiston sharoitida huquqiy-demokratik davlat qurish va fuqarolik jamiyati asoslarini rivojlantirish borasida keng qamrovli ishlar amalga oshirilmoqda. Bu islohotlar markazida shaxs va uning barkamol qiyofasi o'z ifodasini topgan. Shaxsni har tomonlama kamol toptirish, uning ma'naviy – axloqiy va intellektual salohiyatini jahon andozalariga mos tarzda yuksaltirish, ayniqsa, bo'lajak oliy ma'lumotli mutaxasislarni har tomonlama barkamol insonlar bo'lib yetishishlari bosqichma – bosqich amalga oshirilmoqda. Mazkur masalada mamlakatimizda qabul qilnayotgan qonunlar, farmonlar, qarorlar qabul qilinishi, belgilangan vazifalarni amalga oshirishda xizmat qilayotganligi barcha quvontiradi.

Jumladan, ta'limning hozirgi, zamon fan – texnika taraqqiyoti, bozor iqtisodiyoti va ishlab chiqarish bilan uzviy hamkorlikda rivojlanishi, inson kapitaliga bo'lgan munosabatning o'zgarishi o'z navbatida ma'naviy tarbiyani baholashning ilmiy asoslangan indikatorlarini ishlab chiqishni talab etmoqda mazkur indikatorlar “Uzluksiz m'naviy tarbiya konsepsiya” sida quyidagicha belgilangan.

a) tarbiya jarayonida uzluksizlik, uzviylik tamoyillariga tayangan holda avvalo, onaning homiladorlik davrini to'g'ri tashkil etish, go'daklar va bolalarni ma'naviy tarbiyalash bo'yicha asosiy yo'nalishlarni belgilash;

b) yoshlarda Vatanga sadoqat, tadbirkorlik, irodalilik, mafkuraviy immunitet, mehr-oqibatlilik, mas'uliyatlilik, bag'rikenglik, huquqiy madaniyat, innovatsion fikrlash, mehnatsevarlik kabi muhim fazilatlarini bolalikdan boshlab bosqichma-bosqich shakllantirish;

c) homiladorlik davridan boshlab 30 yoshgacha davom etadigan uzluksiz ma'naviy tarbiyani amalga oshirishda ota-ona, tarbiyachi, o'qituvchi, uzluksiz ta'lim muassasalari va mahalla jamoatchiligining o'zaro samarali hamkorligi mexanizmini ishlab chiqish va hayotga joriy etish;

d) aholining farzand tarbiyasi bo'yicha bilimlarini, pedagogik madaniyatini oshirish, fuqarolarni uzluksiz ma'naviy tarbiyaning jahon tajribasida sinovdan o'tgan samarali pedagogik texnologiyalari, usullari va amalga oshirish shakllari bilan muntazam tanishtirib borish;

e) ommaviy axborot vositalari, shu jumladan, Internet jahon axborot tarmog'i orqali tarqatilayotgan g'arazli axborotlar, odob-axloqni yemiruvchi illatlar, yoshlarni zalolatga boshlovchi buzg'unchi g'oyalarga qarshi sog'lom dunyokarashni shakllantirish;

f) uzluksiz ma'naviy tarbiyani tashkil etishda davlat tashkilotlari, fuqarolik jamiyati institutlari, ommaviy axborot vositalari va xususiy sektorning hamkorligini samarali yo'lga qo'yish[4].

Demak, uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasining mazmuni ham inson kapitalini rivojlantirish, ma'naviy-ma'rifiy jihatdan salohiyatini yanada yuksaltirish, odobli, axloqiy fazilatlariga ega, yuksak ma'naviyatli, shu bilan birga bilimdon, zukko, ruhan va jismonan sog'lom, keng dunyoqarash va tafakkurga ega, zamonaviy kasb-hunar egasi bo'lgan vatanparvar yoshlarni tarbiyalashga qaratilgan huquqiy-me'yoriy hujjat sanaladi. Darhaqiqat, Prezidentimiz Sh.M.Mirziyoyev ta'kidlaganidek, "Biz uchun o'z dolzarbligi va ahamiyatini hech qachon yuqotmaydigan yana bir masala, bu - farzandlarimizni mustaqil fikrli, zamonaviy bilim va kasb-hunarni egallagan mustahkam hayotiy pozitsiyaga ega, chinakkam vatanparvar insonlar sifatida tarbiyalash vazifasidir". [6,123b]

Davlatimiz tomonidan amalga oshirilayotgan islohotlar siyosatning ustuvor yo'nalishi bo'lgani, mafkuraviy tahdid va axborot xurujlari ko'payib borayotgani, odamlar ongi va qalbini egallash yo'lidagi kurash jarayonlari kuchaygani uchun hayotning barcha jabhalari, ishlab chiqarishning hamma sohalari, aholining hamma qatlamlari orasida, ma'naviy-ma'rifiy va mafkuraviy sohada jadal ishlarni amalga oshirish, targ'ibotchi oldidagi eng muhim vazifa hisoblanadi. Yoshlar tarbiyasi, sport, intellektual salohiyatni oshirish, kitob o'qish, mutolaa madaniyatini shakllantirish, yoshlarni ilimli, bilimli, dunyoqarashlarini keng bo'lishi, jamiyat taraqqiyotiga hissa qo'shishi va boshqalar davlatimiz siyosatining asosiy masalalari sifatida qaralayotganligi sir emas. Zero, yurtboshimiz Sh. Mirziyoyev aytib o'tganlaridek; "Yoshlarning ilmiy va badiiy kitoblar, jumladan, elektron asarlarni o'qishga bo'lgan qiziqishini yanada oshirish, huquqiy, ekologik, tibbiy va axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish madaniyatini yuksaltirish orqali ularda turli mafkuraviy tahdidlarga, xususan, diniy ekstremizm, terrorizm, "ommaviy madaniyat" va boshqa yot g'oyalarga qarshi mustahkam immunitetni shakllantirish"[3] masalalari hozirgi kunning eng muhim strategik vazifalaridandir.

Ma'naviy islohotlarning mazmuni, jumladan uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasining mohiyati yoshlarimizda, bo'lajak pedagog-kadrlarimizda mafkuraviy immunitetning tarkibiy sifatlarni shakllantirish, yuksak salohiyatli mutaxassis bo'lib yetishishga, adolat haqidagi qarashlar jamiyatning sog'lom ma'naviy-ahloqiy ruhini saqlash va mustahkamlashga xizmat qiluvchi tarixiy manbalar Avesto, Kultegin bitiktoshi, muqaddas kitobimiz "Qur'on karim" va buyuk ajdodlarimiz Unsur Ul Maoliy Kaykovus, Yusuf Xos Hojib, Amir Temur, Jaloliddin Manguberdi, Abu Rayhon Beruniy, Imom Buxoriy, Alisher Navoiy, Husayn Voiz Koshifiy, Abu Nasr Farobiy, Xoja Ahmad Yassaviy, Najmiddin

M.B. Qambarov. BO'LAJAK OLIY MA'LUMOTLI MUTAXASSISLARNI TARBIYAVIY FAOLIYATGA TAYYORLASHNING PEDAGOGIK JIHATLARI.....	105
F.F. Narzulloyeva. YOSHLARDA IJOD VA KREATIV FIKRLASHNI SHAKLLANTIRISHNING MUHIM YO'NALISHLARI.....	107
M.Yo.Umarova. XALQ QO'SHIQLARINING BOLALAR TARBIYASIDAGI O'RNI.....	109
M.Yo.Umarova. F.F. Raximova. TASAVVUF TA'LIMOTIDA USTOZ-SHOGIRD AN'ANALARI.....	133
B.B. Xodjiyev. OLIY TA'LIM O'QITUVCHISINING PEDAGOGIK NAZOKATI VA AXLOQINING IJODIY KO'RINISHI.....	118
A.T. Gulboyev. OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA MALAKAVIY AMALIYOTLARNI O'TKAZISHDA XORIJIY TAJRIBALARDAN FOYDALANISH.....	121
H.R. Hasanov, A.B. Barotboyev MUSIQA DARSLARIDA O'ZBEK XALQINING MUSIQIY MEROSIDAN FAYDALANISH.....	124
M.N. Amonov. TALABALARNI IJTIMOY-PEDAGOGIK FAOLIYATGA TAYYORLASH JARAYONI PEDAGOGIK MUAMMO SIFATIDA.....	126
Q.F. Abdullayev. ИСТОРИЧЕСКИЕ КОРНИ ВОСПИТАНИЯ И ОБРАЗОВАНИЯ ПРЕДКОВ.....	128
4-ShO'BA. OLIY TA'LIM TIZIMIDA MA'NAVIY-MA'RIFIY VA TARBIYAVIY ISHLAR TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISH MEXANIZIMLARI.....	132
M.O. Ochilova. OLIY TA'LIM MUASSASALARI TALABALARINING MA'NAVIY-AXLOQIY KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH.....	132
G.G. Xabibova. TA'LIM MUASSASALARIDA TARBIYAVIY TADBIRLARNI TASHKIL ETISHGA TEXNOLOGIK YONDASHUV VA UNI LOYIHALASH.....	134
G.G. Xabibova, M.E. Mirzayeva. TALABA YOSHLARNING MA'NAVIY-AXLOQIY ODATLARINI TARBIYALASH VAZIFALARI.....	139
M.N. Usmanova. ONTOGENEZNING TURLI DAVRLARIDA IJTIMOY FOBIIYA KO'RINISHLARINING NAMOYON ETILISHINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	142
N.F. Mexmonova. YOSHLARDA MILLIY IFTIXOR TUYG'USINI SHAKLLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI.....	146
Yu.Z. Saidova. YANGI O'ZBEKISTONDA YOSHLAR MA'NAVIYATIGA TA'SIR KO'RSATUVCHI OMILLAR.....	148
Sh.K.O'rinov. MADANIYAT MARKAZLARI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH IMKONIYATLARI VA USULLARI.....	150
O.R. Ortigov. MA'NAVIY ISLOHOTLAR OLIY TA'LIMDA TAHSIL OLAYOTGAN BO'LAJAK PEDAGOGLARNI TARBIYALASH MANBAI.....	154